

References.

1. *Abakina-Pilyavska, L. M.* (2024). Kradizhka: kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka kryminalnoho pravoporushennya v umovakh voiennoho stanu [Theft: criminal-law and criminological characteristics of a criminal offense under martial law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. no. 2, pp. 627–629. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/154>.
2. *Vozniuk, A. A.* (2022). Voiennyi ta nadzvychainyi stan yak obstavyny, shcho vplyvayut na kvalifikatsiyu kryminalnoho pravoporushennya abo pryznachennya pokarannya [Martial and emergency law as circumstances affecting the qualification of a criminal offense or sentencing]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. no. 6, pp. 308–317. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/69>.
3. *Kravets, R. Yu.* (n.d.). Kradizhka pid chas viiny: korotkyi ohliad sudovoi praktyky [Theft during war: brief review of judicial practice]. *Yurydychnyi internet resurs. Pro-tokol UA*. Available at: https://protocol.ua/ua/kradigka_pid_chas_viiny_korotkiy_oglyad_sudovoi_praktyki/.
4. *Spodaryk, Yu. V.* (2024). Okremi aspekty prytyahennya do kryminalnoi vidpovidalnosti za kradizhku, vchynenu v umovakh diyi voiennoho abo nadzvychainoho stanu [Certain aspects of criminal liability for theft committed under martial or emergency law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. no. 9, pp. 307–310. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-9/73>.
5. *Ostrohlyad, O. V., & Lotots'kyi, M. V.* (n.d.). Sudova praktyka shchodo pryznachennya pokarannya za kradizhku, vchynenu v umovakh voiennoho stanu [Judicial practice on sentencing for theft committed under martial law]. Available at: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/68.pdf>.
6. Virok Poltavskoho raionnoho sudu Poltavskoyi oblasti u spravi № 545/3246/20 vid 26.06.2024 [Ruling of Poltava District Court of Poltava Oblast in case No. 545/3246/20 dated June 26, 2024]. (2024). Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120013650>.
7. Virok Sosniivs'koho raionnoho sudu m. Cherkasy u spravi № 712/2805/22 vid 04 zhovtnya 2022 roku [Ruling of Sosniivskyi District Court of Cherkasy in case No. 712/2805/22 dated October 4, 2022]. (2022). Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106623609>.
8. Virok Lenins'koho raionnoho sudu m. Mykolaieva u spravi № 489/1537/20 vid 20 hrudnya 2023 r. [Ruling of Leninsky District Court of Mykolaiv in case No. 489/1537/20 dated December 20, 2023]. (2023). Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115787485>.
9. Virok Poltavskoho raionnoho sudu Poltavskoyi oblasti u spravi № 635/5332/21 vid 15.04.2024 [Ruling of Poltava District Court of Poltava Oblast in case No. 635/5332/21 dated April 15, 2024]. (2024). Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118356911>.
10. Virok Kovpakivs'koho raionnoho sudu m. Sumy u spravi № 592/10439/1816 veresnya 2024 roku [Ruling of Kovpakivskyi District Court of Sumy in case No. 592/10439/1816 September 2024]. (2024). Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121628050>.
11. Virok Romenskoho miskrayonnoho sudu Sumskoyi oblasti u spravi № 585/1500/20 vid 14 travnya 2024 [Ruling of Romny City-District Court of Sumy Oblast in case No. 585/1500/20 dated May 14, 2024]. (2024). Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119041672>.

Abstract.

Shinkarov Y. On certain aspects of sentencing for theft combined with breaking into a dwelling, other premises, or a storage facility.

The article analyzes the issue of sentencing for theft combined with breaking into a dwelling, other premises, or a storage facility. It highlights the peculiarities of punishing for committing such an offense under martial law. The study is based on the works of contemporary scholars in criminal law who have researched this issue, and on law enforcement practice, sourced from the Unified State Register of Court Decisions. It is noted that the open aggression against Ukraine has given rise to complex challenges and a response from the legislator, who has introduced several amendments to the current Criminal Code aimed at strengthening criminal liability for criminal offenses against property. The article presents the opinion of scholars that the mere act of committing theft in the presence of a declared martial law requires qualification of the act under Part 4 of Article 185 of the Criminal Code of Ukraine. When theft is committed in conjunction with breaking into a dwelling, other premises, or a storage facility, punishment is automatically imposed for a combination of criminal offenses, since, in the presence of a declared state of war, each theft is considered to have been committed in the presence of aggravating circumstances. At the same time, despite this conclusion, supported by many scholars, an analysis of sentencing practices reveals another approach. In some court rulings imposing punishment for theft combined with breaking into a dwelling, other storage facility, or premises, the act is not classified as theft committed under martial law. Moreover, this situation is observed in rulings issued several years after the relevant changes were introduced. However, in most cases, the algorithm for punishing Articles 185, parts 3 and 4, of the Criminal Code of Ukraine is observed.

Keywords: theft, breaking into a dwelling, other premises or storage facility, martial law, war, imposition of punishment.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2025 р.

Бібліографічний опис статті:

Шинкаров Ю. В. Щодо окремих аспектів призначення покарання за крадіжку поєднану із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2025. № 5. С. 47-50.

Shinkarov Y. On certain aspects of sentencing for theft combined with breaking into a dwelling, other premises, or a storage facility. *Actual problems of innovative economy and law*. 2025. No. 5, pp. 47-50.

УДК: 35.07:352; JEL classification: D81; G32; R58; H7

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-5-11>

Хандога Юрій Васильович, аспірант кафедри публічного управління та адміністрування факультету управління Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, <https://orcid.org/0009-0005-5944-7530>

УДОСКОНАЛЕННЯ МОНІТОРИНГУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Хандога Ю.В. Удосконалення моніторингу стратегічного управління ризиками територіальних громад.

Статтю присвячено обґрунтуванню концептуальних засад удосконалення моніторингу стратегічного управління ризиками територіальних громад як основного інструменту підвищення їхньої стійкості до багатомісних загроз і забезпечення збалансованого розвитку у довгостроковій перспективі. Показано, що громади функціонують в умовах накладання воєнно-політичних, природно-техногенних, економічних, соціально-демографічних, енергетичних та інфраструктурних ризиків і застосовують перехід від реагування «post factum» до запровадження системного, безперервного та стандартизованого моніторингу. На цій основі запропоновано підходи до формування комплексної методології оцінювання ризиків, яка передбачає уніфікацію переліку загроз, систему кількісних індикаторів для основних сфер життєдіяльності громад, використання шкал ранжування ризиків і застосування геоінформаційних систем для картографування вразливостей і візуалізації результатів аналізу. Обґрунтовано доцільність розбудови інтегрованих цифрових інформаційно-аналітичних платформ моніторингу, що поєднують дані державної статистики, органів ДСНС, місцевих фінансових органів, енергетичних компаній та інших стейкхолдерів, функціонують у режимі регулярного оновлення і забезпечують відкритий доступ до узагальненої інформації. Показано, що ефективність таких систем неможлива без інституційного зміцнення: створення спеціалізованих підрозділів з управління ризиками та стратегічного планування в органах місцевого самоврядування, підвищення кваліфікації кадрів, налагодження міжвідомчої та міжрегіональної координації, а також залучення громадськості до процесів збору даних, оцінювання ризиків і контролю за виконанням заходів. Окреслено структуру багатифункціонального механізму моніторингу, що поєднує нормативно-правове забезпечення (Бюджетний кодекс, законодавство про місцеве самоврядування, цивільний захист і доступ до інформації), методологічну базу індикаторів, цифрові інструменти оброблення й прогностичної аналітики, а також механізми їх практичної імплементації у вигляді сценарного планування та програм управління ризиками.

Ключові слова: стратегічне управління ризиками, територіальні громади, моніторинг, механізми, цифровізація, місцеве самоврядування, сталий розвиток.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Моніторинг стратегічного управління ризиками територіальних громад є важливою передумовою для підвищення їхньої стійкості до сучасних викликів і

забезпечення ефективного розвитку у довгостроковій перспективі. Територіальні громади України функціонують в умовах багатомісних загроз – від воєнно-політичних ризиків та економічної нестабільності до

кліматичних змін і демографічних проблем. Складність і непередбачуваність цих факторів вимагають від органів місцевого самоврядування не лише реагування на події, але й системного та регулярного моніторингу ризиків, який дає змогу заздалегідь виявляти небезпеки, аналізувати тенденції та своєчасно коригувати управлінські рішення. Удосконалення цієї системи має ґрунтуватися на сучасних підходах до збору, оброблення та аналізу даних, а також на інтеграції моніторингу у всі етапи стратегічного планування розвитку громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стратегічного управління територіальними громадами на сьогодні є досить актуальне і досліджене, зокрема, такими науковцями, як: О. Бортнік [1], В. Баранова, К. Дворник [2], В. Дикань, І. Посохов [3], С. Богуславська, Ю. Бондар, С. Фесун [4], Н. Пилипів [5] Н. Керецман та ін. [6], Г. Олексюк, Н. Попадинець [7-8], Л. Захаркіна та ін. [9], А. Кожина [10] та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в обґрунтуванні системи моніторингу стратегічного управління ризиками територіальних громад України в умовах воєнних загроз і післявоєнної відбудови, визначенні її інституційних, цифрових, нормативно-правових та індикаторних компонентів і напрямків інтеграції в процеси стратегічного планування розвитку громад.

Виклад основного матеріалу дослідження. Першою важливою складовою удосконалення моніторингу є формування комплексної методології оцінювання ризиків, яка б враховувала різні типи загроз: воєнно-політичні, природно-техногенні, економічні, соціально-демографічні, енергетичні та інфраструктурні. На практиці це означає розроблення єдиних стандартів та індикаторів, що дозволяють громадам систематично вимірювати рівень ризиків і порівнювати власні показники з іншими територіями. Наприклад, для економічних ризиків такими індикаторами можуть бути темпи зростання або скорочення місцевих бюджетних надходжень, рівень інфляції, кількість зареєстрованих безробітних чи підприємств, що припинили діяльність. Для соціально-демографічних – динаміка чисельності населення, відтік молоді, кількість внутрішньо переміщених осіб, показники народжуваності та смертності. Для безпекових ризиків – частота обстрілів, кількість аварій на критичних об'єктах, рівень забезпечення укриттями. Уніфікована методологія дозволить уникнути фрагментарності та забезпечити прозорість, порівняно з результатами між регіонами.

Другий напрям удосконалення полягає у впровадженні цифрових систем моніторингу. Сучасні інформаційно-аналітичні платформи, такі як геоінформаційні системи (GIS), бази відкритих даних та онлайндешборди, здатні забезпечити збір і візуалізацію великої кількості даних у режимі реального часу. В Україні вже існують окремі приклади подібних рішень, наприклад «Карта ризиків у сфері освіти» Міністерства освіти і науки або онлайн-портали моніторингу енергоспоживання. Проте для комплексного управління ризиками громадам необхідні інтегровані платформи, які об'єднуюватимуть інформацію з різних секторів: економіки, соціальної сфери, інфраструктури, екології, безпеки. Створення єдиних цифрових систем дозволить не лише швидко реагувати на кризові події (наприклад, техногенні аварії чи енергетичні перебої), але й прогнозувати їх на основі аналітичних алгоритмів та штучного інтелекту. Такі інструменти забезпечать більш ефективне стратегічне планування та сприятимуть прозорості діяльності місцевої влади для громадськості та партнерів-донорів.

Третій важливий елемент – інституційне зміцнення системи моніторингу. Для ефективного збору та аналізу даних у громадах необхідно створювати або розвивати спеціалізовані підрозділи з управління ризиками та стратегічного планування. Вони повинні мати

фахівців з аналітики, статистики, фінансів, безпеки, які здатні працювати з великими масивами даних і забезпечувати їхню інтерпретацію для управлінських рішень. Важливою складовою є також підвищення кваліфікації посадовців ОМС через навчальні програми, тренінги та обмін досвідом з міжнародними партнерами. Участь у програмах ЄС, таких як U-LEAD чи Interreg, може стати джерелом як фінансової, так і експертної підтримки для впровадження сучасних систем моніторингу. Без достатнього кадрового потенціалу навіть найкращі технічні рішення не зможуть забезпечити якісний аналітичний результат [11].

Особливу увагу варто приділити міжрегіональній і міжвідомчій координації у сфері моніторингу ризиків. Територіальні громади не можуть ефективно протидіяти загрозам у відриві від національної системи управління кризами. Тому важливим є налагодження обміну інформацією з обласними військовими адміністраціями, Державною службою з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Міністерством економіки, Міністерством енергетики та іншими центральними органами влади. Це дозволить не лише отримувати актуальні дані щодо природно-техногенних загроз або економічної ситуації, але й узгоджувати місцеві стратегії з державними планами реагування на надзвичайні ситуації. Крім того, обмін інформацією між громадами дає змогу створювати регіональні карти ризиків, які враховують особливості конкретних територій і допомагають визначити пріоритети інвестицій і розвитку інфраструктури.

Не менш важливою складовою є громадська участь у процесі моніторингу та контролю ризиків. Удосконалення системи стратегічного управління не може обмежуватися лише роботою органів влади. Залучення громадян, місцевих бізнесів, громадських організацій та експертів до процесу збору інформації та її обговорення підвищує прозорість і довіру до результатів моніторингу. Наприклад, механізми громадського бюджету, відкриті консультації та публічні звіти про стан ризиків у громаді дають змогу жителям брати участь у визначенні пріоритетів інвестицій і вчасно сигналізувати про проблеми, які потребують уваги. Досвід європейських країн показує, що поєднання офіційної статистики з даними, зібраними громадськістю (так звані citizen science дані), значно підвищує точність і актуальність оцінювання ризиків.

Нарешті, удосконалення моніторингу стратегічного управління ризиками неможливе без стабільного фінансування. Розроблення та впровадження цифрових платформ, підготовка кадрів, проведення регулярних досліджень та аудитів вимагають значних ресурсів. Оскільки місцеві бюджети часто обмежені через воєнний стан та економічну кризу, доцільним є активне використання міжнародної технічної допомоги, грантових програм ЄС, USAID, GIZ та Світового банку [12]. Залучення приватного сектору через механізми державно-приватного партнерства може також забезпечити додаткові інвестиції в розвиток інфраструктури моніторингу.

Ефективне управління ризиками територіальних громад потребує створення багатofункціонального та комплексного механізму моніторингу, який дозволяє не лише своєчасно виявляти та оцінювати загрози, але й прогнозувати їхній вплив на соціально-економічний розвиток (рис. 1). Такий механізм повинен поєднувати методологічну чіткість, сучасні цифрові технології, правову регламентацію та інституційне забезпечення. Його основне завдання – забезпечення безперервного збору, аналізу та оновлення інформації про ризики воєнно-політичного, природно-техногенного, економічного, соціально-демографічного, енергетичного та інфраструктурного характеру, що дає змогу громадам своєчасно реагувати та запобігати кризовим явищам.

Першою та базовою складовою механізму є нормативно-правове поле, яке формує рамки для дій місцевих органів влади та забезпечує правомірність їхніх

рішень. Основою є Бюджетний кодекс України, що визначає порядок використання місцевих фінансів і надає громадам право створювати резервні фонди для ліквідації наслідків ризикових ситуацій, та Закон України «Про місцеве самоврядування», який дозволяє затверджувати місцеві програми з управління ризиками й контролювати їх виконання. Важливим є також Закон «Про основні засади забезпечення цивільного захисту», що окреслює завдання у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям та організації системи моніторингу природних і техногенних загроз. Додатковим орієнтиром можуть слугувати європейські нормативи, зокрема Директива ЄС щодо управління ризиками затоплення та стандарти ISO 31000, які пропонують уніфікований підхід до ідентифікації, оцінювання та управління ризиками. Для забезпечення координації дій доцільно створити обласний або міжмуніципальний координаційний центр, що об'єднує представників ДСНС, фінансових органів, обласних адміністрацій, громад і профільних експертів, відповідальних за методичний супровід і контроль якості даних.

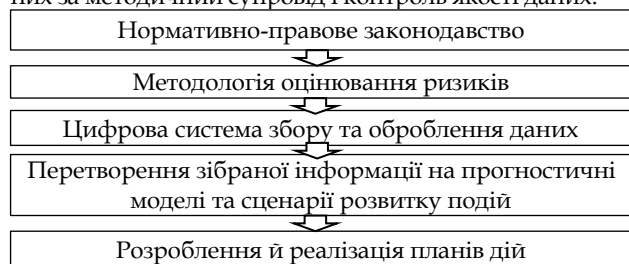

Рис. 1. Схема управління ризиками територіальних громад

Друга складова механізму передбачає розроблення уніфікованої методології оцінювання ризиків, яка охоплює всі основні сфери життєдіяльності громад (табл. 1). На першому етапі здійснюється ідентифікація загроз – від воєнно-політичних до економічних і природно-техногенних. Далі проводять кількісне оцінювання рівня ризику, що базується на статистичних індикаторах: демографічних трендах, обсягах бюджетних надходжень, ступені зношеності інфраструктури, частоті аварій у енергомережах, кількості надзвичайних ситуацій тощо. Для зручності управління ризики ранжуються за шкалою (низький, середній, високий), що дозволяє визначати пріоритетність заходів реагування та фінансування. Важливою інновацією є використання геоінформаційних систем (ГІС), які дають можливість картографувати небезпечні території, моделювати потенційні зони ураження та візуалізувати вразливість громад до різних видів загроз. Такий підхід забезпечує не лише об'єктивність оцінок, але й їхню наочність для ухвалення управлінських рішень.

У системі оцінювання стійкості та розвитку територіальних громад фінансові індикатори посідають базове місце, оскільки саме вони задають рамки для будь-яких управлінських рішень. Індекс податкоспроможності відображає здатність громади формувати власні доходи без надмірної залежності від дотацій, що принципово важливо для планування інфраструктурних інвестицій, фінансування безпекових і соціальних програм. У тісному зв'язку з ним перебуває показник залежності від міжбюджетних трансфертів, який демонструє, наскільки бюджет громади чутливий до змін державної політики перерозподілу ресурсів. Додатково коефіцієнт економічної стійкості дає змогу оцінити, чи здатні власні доходи покривати поточні видатки та формувати профіцит, необхідний для створення резервів і фінансування розвитку. Сукупно ці три індикатори відтворюють фінансовий «портрет» громади, показуючи, де можливе стратегічне маневрування, а де існує критична залежність від зовнішніх джерел.

Демографічно-соціальний блок показників дає уявлення про навантаження на інфраструктуру та потенціал людського капіталу. Темпи зміни чисельності

населення дозволяють фіксувати як природні тренди, так і наслідки міграційних процесів, зокрема перерозподіл населення завдяки внутрішньому переміщенню особам. Частка ВПО у структурі населення показує масштаб додаткових потреб у житлі, освіті, медичних і соціальних послугах, а також необхідність інтеграційних програм на ринку праці. Рівень безробіття, своєю чергою, є чутливим індикатором економічної ситуації й соціальної стабільності, оскільки одночасно впливає на бюджетні доходи й потребу у видатках на соціальну підтримку. Взаємодія цих показників дозволяє місцевій владі комплексно оцінювати, чи здатна громада витримувати демографічний і соціальний тиск в умовах війни і кризових трансформацій.

Інфраструктурно-ресурсний вимір фокусується на здатності громади підтримувати базові послуги за умов щораз більших загроз. Індекс інфраструктурної вразливості характеризує частку пошкоджених чи зруйнованих об'єктів критичної інфраструктури, що безпосередньо впливає на доступність освіти, медицини, транспортних послуг і водопостачання. Паралельно показники надійності енергопостачання та рівня забезпечення резервними джерелами енергії демонструють стійкість енергетичної системи громади до аварій, ударів по енергетичній інфраструктурі та екстремальних погодних умов. У їхній логіці екологічний ризик відображає довгострокові обмеження, пов'язані з деградацією земель і забрудненням довкілля, що впливають на рекреаційний, аграрний і інвестиційний потенціал території. Разом ці показники формують цілісне уявлення про фізичну «живучість» громади та її здатність відновлюватися після шоків.

Ризиково-безпековий блок доповнює зазначену картину, акцентуючи на прихованих загрозах стійкого розвитку. Воєнно-політичний ризик, який оцінюють через частоту повітряних тривог, обстрілів чи диверсій, визначає рівень безпосередньої загрози для населення й економічної активності, а отже і потребу в укриттях, системах оповіщення та медичних резервах. Індекс соціальної напруги, що фіксує інтенсивність протестів, конфліктів і скарг, слугує раннім індикатором можливих внутрішніх криз, пов'язаних з тарифами, нерівністю доступу до послуг чи напруженими відносинами між місцевими жителями та ВПО. Рівень інвестиційної активності, навпаки, є показником довіри бізнесу до території та локальної влади, відображаючи готовність приватного й публічного капіталу вкладатися у розвиток. Нарешті, індекс цифрової готовності демонструє, наскільки громада спроможна компенсувати територіальну віддаленість, скорочувати транзакційні витрати й підтримувати керуваність через електронні сервіси та цифрову інфраструктуру. Сукупно ці індикатори дозволяють не лише оцінити поточний стан, а й вибудувати стратегічні сценарії підвищення стійкості та конкурентоспроможності громад в умовах тривалої турбулентності.

Комплексний моніторинг за цими індикаторами дає можливість громадам не лише оцінювати поточний рівень фінансової, соціальної та інфраструктурної стійкості, а й своєчасно виявляти ризики: від демографічних змін до воєнно-політичних загроз. Це створює підґрунтя для розроблення стратегічних планів розвитку, залучення інвестицій і підвищення якості життя населення навіть у період багатовекторних криз.

Третій елемент механізму – створення сучасної цифрової системи збору та оброблення даних, яка функціонуватиме на принципах відкритості та оперативності. Ця система повинна інтегрувати інформацію з різних джерел:

- державної статистики щодо демографічних і економічних показників;
- даних ДСНС про надзвичайні події; фінансових звітів місцевих бюджетів, що відображають рівень доходності громад та їхню здатність фінансувати заходи з управління ризиками;

- оперативних повідомлень енергетичних компаній про аварії та стан мереж.

Збір інформації має здійснюватися регулярно, щонайменше щоквартально, з можливістю екстреного оновлення у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Відкритий формат даних, передбачений Законом України «Про доступ до публічної інформації», забезпечує прозорість процесу та залучення громадськості до контролю за управлінськими рішеннями.

Четверта складова механізму орієнтована на перетворення зібраної інформації на прогностичні моделі та сценарії розвитку подій. На основі аналітики формуються кілька варіантів розвитку ситуації – від оптимістичного до кризового. Для кожного сценарію розробляють конкретні управлінські кроки: коригування місцевих бюджетів і резервних фондів, планування капітальних ремонтів або модернізації об'єктів інфраструктури, запровадження програм соціальної підтримки у випадку зростання безробіття чи внутрішньої міграції. Прогнозування ризиків економічного характеру може здійснюватися з використанням методів математичного моделювання, таких як аналіз Монте-Карло, тоді як для природно-техногенних загроз застосовують гідрологічні та кліматичні моделі.

Заключним етапом механізму є розроблення й реалізація планів дій на основі результатів моніторингу. Громади формують щорічні програми управління ризиками, у яких передбачаються превентивні та відновлювальні заходи – від укріплення енергетичної інфраструктури до створення систем раннього попередження про

надзвичайні ситуації. Особливу увагу приділяють залученню громадян: електронні консультації, мобільні додатки та платформи типу «Дія» дозволяють мешканцям повідомляти про локальні загрози, брати участь у плануванні бюджетних рішень і контролювати ефективність реалізації програм. Такий двосторонній зв'язок підвищує рівень довіри до влади та сприяє підвищенню стійкості громад до багатовекторних викликів.

Запропонований механізм моніторингу стратегічного управління ризиками забезпечує поєднання правової регламентації, методологічної чіткості, цифровізації процесів і прогностичної аналітики. Його впровадження дозволяє територіальним громадам не лише фіксувати наявні загрози, але й проактивно формувати політику запобігання та мінімізації негативних наслідків. У післявоєнний період такий підхід стає основною передумовою для стабільного економічного зростання, соціальної безпеки населення та формування стійкої фінансової основи розвитку кожної громади.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У підсумку, удосконалення моніторингу стратегічного управління ризиками територіальних громад – це багатокомпонентний процес, який потребує комплексного підходу: від стандартизації показників і цифровізації до інституційної підтримки та залучення громадян. Тільки за умови поєднання цих елементів українські громади зможуть своєчасно реагувати на виклики, ефективно управляти ресурсами та формувати довгострокові стратегії розвитку навіть в умовах воєнних загроз і післявоєнної відбудови.

Література.

1. **Бортнік О.В.** Управління ризиками в органах місцевого самоврядування на основі міжнародних стандартів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 141–148. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.1.141>.
2. **Баранова В., Дворник К.** Діджиталізація ризик-менеджменту: новий вектор стратегічного успіху та сталого розвитку. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2024. № 2(13). С. 132–144. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-2-12>.
3. **Дикань В.Л., Посохов І.М.** Дослідження міжнародних стандартів управління ризиками. *Бізнес Інформ*. 2014. № 1. С. 314–319.
4. **Богуславська С., Бондар Ю., Фесун С.** Теоретико-методологічні основи наукових досліджень ризик-орієнтованого стратегічного управління в умовах цифровізації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. №3 (12). С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.12-1>.
5. **Pylypiv N.I., Piatnychuk I.D., Maksymiv Yu. V.** Ensuring sustainable development of the enterprise by modern tools of strategic management: the concept of business administration. In Proc. of the Intern. Conf. "Theory and Practice of Strategic Management of Industrial and Regional Social Systems", IFNTUOG, Ivano-Frankivsk. 2017, P. 376–379.
6. **Керецман Н.І., Пітиulich М.М., Попадинець Н.М.** Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку територіальних громад регіону. *Регіональна економіка*. 2023. №3(109). С. 28–39. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-3-3>.
7. **Олексюк Г.В., Хром'як Й.Я., Попадинець Н.М.** Маркетингова стратегія як інструмент реалізації стратегічного плану розвитку територіальних громад. *Економіка України*. 2022. № 7. С. 67–88.
8. **Олексюк Г.В., Лисяк Н.М., Попадинець Н.М.** Концептуально-структурні моделі ендogenous потенціалу об'єднаних територіальних громад як передумова підвищення їх конкурентоспроможності. *Економіка України*. 2019. № 3. С. 52–69.
9. **Захаркіна Л., Захаркін О., Сокол Л.** Цифрові інструменти управління фінансовими ризиками бізнесу в умовах воєнного стану. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14190965>.
10. **Кожина А.** Застосування цифрових технологій у публічному управлінні інклюзивним місцевим розвитком. *Актуальні питання економічних наук*. 2020. С. 69–76. DOI: [https://doi.org/10.36030/2310-2837-4\(99\)-2020-69-76](https://doi.org/10.36030/2310-2837-4(99)-2020-69-76).
11. Міністерство освіти і науки України. Ризики безпеки в освіті. URL: <https://offlineschool.mon.gov.ua/risk-map/index.html>.
12. World Bank Group. Learning and School Reforms Continue in Ukraine Despite War Challenges. 2025. URL: https://www.worldbank.org/en/news/feature/2025/03/25/learning-and-school-reforms-continue-in-ukraine-despite-war-challenges?utm_source=chatgpt.com.
13. KSE Institute. Прямі збитки інфраструктури України через війну зросли до \$170 млрд. 2025. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/pryami-zbitki-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-zrosli-do-170-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-listopad-2024-roku>.
14. UNHCR Ukraine. What is happening in Ukraine? URL: <https://www.unhcr.org/emergencies/ukraine-emergency>.

References.

1. **Bortnik, O.V.** (2021). «Risk management in local governments based on international standards». *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 1. pp. 141–148. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.1.141>.
2. **Baranova, V., Dvornik, K.** (2024). «Digitalization of risk management: a new vector of strategic success and sustainable development». *Finansovo-kredytni systemy: perspektyvy rozvytku*. № 2(13). pp. 132–144. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-2-12>.
3. **Dykan', V.L., Posokhov, I.M.** (2014). «Research on international risk management standards». *Biznes Inform*. № 1. pp. 314–319.
4. **Bohuslav's'ka, S., Bondar, Yu., Fesun, S.** (2024). «Theoretical and methodological foundations of scientific research on risk-oriented strategic management in the context of digitalization». *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*. №3 (12). pp. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.12-1>.
5. **Pylypiv, N.I., Piatnychuk, I.D., Maksymiv, Yu.V.** (2017). «Ensuring sustainable development of the enterprise by modern tools of strategic management: the concept of business administration». In Proc. of the Intern. Conf. Theory and Practice of Strategic Management of Industrial and Regional Social Systems", IFNTUOG. Ivano-Frankivsk.
6. **Keretsman, N.I., Pitiulych, M.M., Popadynets', N.M.** (2023). «Strategic priorities of the socio-economic development of territorial communities of the region». *Rehional'na ekonomika*. №3(109). pp. 28–39. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-3-3>.
7. **Oleksyuk, H.V., Khrom'iak, J.Ya., Popadynets', N.M.** (2022). «Marketing strategy as a tool for implementing the strategic plan for the development of territorial communities». *Ekonomika Ukrainy*. № 7. pp. 67–88.
8. **Oleksyuk, H.V., Lysiak, N.M., Popadynets', N.M.** (2019). «Conceptual and structural models of the endogenous potential of united territorial communities as a prerequisite for increasing their competitiveness». *Ekonomika Ukrainy*. № 3. pp. 52–69.
9. **Zakharkina, L., Zakharkin, O., Sokol, L.** (2024). «Digital tools for managing business financial risks under martial law». *Aktual'ni*

pytannia ekonomichnykh nauk. № 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14190965>.

10. **Kozhyna, A.** (2020). «Application of digital technologies in public management of inclusive local development». *Aktual'ni pytannia ekonomichnykh nauk*. pp. 69-76. DOI: [https://doi.org/10.36030/2310-2837-4\(99\)-2020-69-76](https://doi.org/10.36030/2310-2837-4(99)-2020-69-76).

11. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Ryzkyky bezpeky v osviti. [Ministry of Education and Science of Ukraine. Security risks in education]. Available at: <https://offlineschool.mon.gov.ua/risk-map/index.html>.

12. World Bank Group. Learning and School Reforms Continue in Ukraine Despite War Challenges. (2025). Available at: https://www.worldbank.org/en/news/feature/2025/03/25/learning-and-school-reforms-continue-in-ukraine-despite-war-challenges?utm_source=chatgpt.com.

13. KSE Institute. Priami zbytky infrastruktury Ukrainy cherez vijnu zrosly do \$170 mlrd. (2025). Available at: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/pryami-zbitki-infrastrukturi-ukrayini-cherez-vijnu-zrosly-do-170-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-listopad-2024-roku>.

14. UNHCR Ukraine. What is happening in Ukraine? Available at: <https://www.unhcr.org/emergencies/ukraine-emergency>.

Abstract.

Khandoha Y. *Improving the monitoring of strategic risk management in local communities.*

The article is devoted to substantiating the conceptual foundations for improving the monitoring of strategic risk management in territorial communities, as a key tool for increasing their resilience to multidimensional threats and ensuring balanced long-term development. It shows that communities operate in conditions of overlapping military-political, natural-technogenic, economic, socio-demographic, energy, and infrastructure risks, which necessitate a transition from a "post factum" response to a systematic, continuous, and standardized monitoring approach. On this basis, approaches to the formation of a comprehensive risk assessment methodology are proposed, which provide for the unification of the list of threats, a system of quantitative indicators for key areas of community life, the use of risk ranking scales, and the application of geographic information systems for mapping vulnerabilities and visualizing the results of the analysis. The feasibility of developing integrated digital information and analytical monitoring platforms that combine data from state statistics, the State Emergency Service, local financial authorities, energy companies, and other stakeholders, operate in a mode of regular updating, and provide open access to generalized information is substantiated. It is shown that the effectiveness of such systems is impossible without institutional strengthening: the creation of specialized units for risk management and strategic planning in local self-government bodies, staff training, the establishment of interdepartmental and inter-regional coordination, as well as the involvement of the public in the processes of data collection, risk assessment, and control over the implementation of measures. The structure of a multifunctional monitoring mechanism is outlined, combining regulatory and legal support (the Budget Code, legislation on local self-government, civil protection, and access to information), a methodological framework of indicators, digital tools for processing and predictive analytics, as well as mechanisms for their practical implementation in the form of scenario planning and risk management programs.

Keywords: strategic risk management, territorial communities, monitoring, mechanisms, digitalization, local self-government, sustainable development.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2025 р.

Бібліографічний опис статті:

Хандога Ю.В. Удосконалення моніторингу стратегічного управління ризиками територіальних громад. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2025. № 5. С. 50-54.

Khandoha Y. Improving the monitoring of strategic risk management in local communities. Actual problems of innovative economy and law. 2025. No. 5, pp. 50-54.

